

Institute for Macroeconomic
and Regional Studies

Makroiqtisodiy va hududiy tadqiqotlar instituti

2022
2023
2024

OKTYABR
NOYABR
DEKABR

Faoliyatning
asosiy
ko'rsatkichlari

Mundarija

O'zbekistonda biznes akseleratorining rivojlanish istiqbollari	2
Markaziy Osiyo mamlakatlarining hamkorlik indeksi	3
O'zbekiston shaharlarining yashash uchun qulaylik reytingi	4
Veterinariya xizmatlarini xususiylashtirish bo'yicha xorij tajribasi va O'zbekistondagi holat	6
Fintex (moliyaviy texnologiyalar) bozorining asosiy yo'nalishi sifatida sun'iy intellektning rivojlanish tendensiyasi	7
O'zbekiston hududlari uchun yangi eksport bozorlari aniqlandi	8
Gostrayterlik va plagiat - ilm-fan rivojidagi asosiy to'siqlardan biri	10
2023-yilning 9 oyi (yanvar-sentyabr) davomida sanoat ishlab chiqarishida erishilgan asosiy o'sish omillari	11
Toshkent shahridagi yirik supermarketlarda 21 nomdagi oziq-ovqat mahsulotlari narxining noyabr oyidagi o'zgarishi	12
2018-2022 yillarda sitrus mevalar (kivi, mandarin, apelsin), keshyu yong'og'i va xurmo importi	13
2023-yilning oktyabr oyida Toshkent shahrida uy-joy ijara narxlari	14
2023-yilning may va oktyabr oylari oralig'ida O'zbekiston bank tizimida raqobat darajasi	15
O'zbekiston BMTning barqaror rivojlanish maqsadlari bo'yicha 2015-2022 yillarda qanday natijalarga erishdi?	17
2023-yilning 9 oyi davomida hududlarda asosiy kapitalga investitsiyalar hamda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va kreditlarni jalb qilish samaradorligi	18

O'zbekistonda biznes akseleratorining rivojlanish istiqbollari

o'qish vaqti
11 soniya

MHTI o'tkazgan so'rov natijalariga ko'ra, 1073 nafar tadbirkordan 18,6 foizi moliyalashtirish, 15,3 foizi malakali mutaxassislarning yetishmasligi, 13-14 foizi infratuzilma bilan bog'liq muammolarga duch kelishgan. Jahon tajribasiga nazar solinsa, ushbu muammolarni bartaraf etishda startaplarni qo'llab-quvvatlash maxsus tizimlarga yuklatilgan (biznes akseleratori).

Batafsil

Indeks 7 ta ko'rsatkich (eksport, import, savdo qiymati, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar, turizm, mehnat migratsiyasi, tovar belgilariga arizalar)dan iborat bo'lib, Markaziy Osiyo mamlakatlari o'rtasidagi o'zaro hamkorlik darajasini (foizda), jumladan, o'zaro eksportning dunyodagi qolgan mamlakatlar bilan savdo-sotiqdagi ulushini aks ettiradi.

2017-2022 yillarda indeks qiymati 31,4 foizdan 36,3 foizgacha ko'tarildi. Shu bilan birga, COVID-19 davrida joriy etilgan cheklovlar tufayli ko'rsatkichning (2020-yilda 31,3 foizga) pasayishi kuzatiladi.

1. Indeksning o'sishiga eng katta hissa qo'shgan ko'rsatkich bu tovar belgilarini ro'yxatdan o'tkazish uchun arizalar bo'lib, o'rganilgan davrda uning 2,2 baravarga o'sishi kuzatilgan (27,2 foizdan 60,1 foizgacha). Bu ko'rsatkich tadbirkorlik subyektlarining mintaqa mamlakatlarida o'z faoliyatini yo'lga qo'yishdan manfaatdorligini aks ettiradi.

2. Eksport ko'rsatkichi qiymati 1,3 baravarga, 11,4 foizdan 14,7 foizga o'sgan. Bu esa mintaqa davlatlarining o'z mahsulotlarini boshqa hududlarga nisbatan birinchi navbatda qo'shni davlatlarning savdo bozorlariga eksport qilishdan manfaatdorligini ko'rsatadi.

3. Import ko'rsatkichi 1,2 baravarga, 17,0 foizdan 20,4 foizga o'sdi. Bu esa Markaziy Osiyo mamlakatlari boshqa mamlakatlarga nisbatan mintaqa davlatlaridan import hajmini sezilarli darajada oshirganini bildiradi.

4. Mintaqa ichidagi turizm 73,0 foizdan 78,8 foizga (1,1 baravar) o'sdi. Bu Markaziy Osiyo davlatlari fuqarolarining mintaqa bo'ylab sayohatga (ta'til, davolanish, qarindosh-urug'larni ko'rish, biznes va h.k.) bo'lgan katta qiziqishidan dalolat beradi.

5. Hududdagi o'zaro investitsiyalar hajmi (to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalarning kirib kelishi va chiqishi) deyarli o'zgarmagan va 1,02 barabarga (34,8 foizdan 35,5 foizga) o'sgan.

6. Savdo tannarxi (mamlakatlar o'rtasida tovarlar eksporti va importi uchun amalga oshirilgan tarif va notarif to'lovlarning umumiy summasi) ko'rib chiqilayotgan davrda 2,7 foiz punktiga kamaygan (70,9 foizdan 68,1 foizgacha). Umuman olganda, Markaziy Osiyo mamlakatlari o'rtasidagi savdo qiymati boshqa savdo hamkorlari bilan solishtirganda o'rtacha 4 baravar past.

7. Shuningdek, mehnat migratsiyasi ko'rsatkichi 1,5 foiz punktiga pasaygan (16,7 foizdan 15,3 foizgachagacha). Ya'ni, mintaqa mamlakatlari hududida yashash va ishlashni afzal ko'rgan Markaziy Osiyo mamlakatlari fuqarolarining ulushi kamaygan.

2022-yil yakunlariga ko'ra, Markaziy Osiyo davlatlari o'rtasida hamkorlik darajasi eng yuqori bo'lgan mamlakat bu Qirg'iziston (55,5 foiz). Undan keyingi o'rinlarda Tojikiston (33,1 foiz), O'zbekiston (27,0 foiz) va Turkmaniston (18,8 foiz) turadi. Eng past indeks qiymati Qozog'istonda (18,2 foiz) kuzatilgan.

Yondashuv. Shaharlarda yashash qulayligi yig'ma indeks asosida baholanib, indeks milliy statistik ko'rsatkichlar doirasida, Global Liveability reytingi metodologiyasi asosida ishlab chiqildi.

Ma'lumot uchun: *Economist Intelligence Unit nashri har yili dunyo shaharlari bo'yicha «Yashash uchun qulay shaharlar» (Global Liveability) reytingini e'lon qiladi.*

Indeksni shakllantirishda ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma, barqarorlik, madaniyat va atrof-muhit yo'nalishlarida jami 27 ta miqdoriy hamda sifat ko'rsatkichidan foydalanildi.

Reyting respublikaning aholisi soni 40 ming kishidan ortiq bo'lgan 30 ta shahri uchun ishlab chiqildi.

Natijalar. Natijalarga ko'ra, respublikadagi yashash uchun eng qulay shaharlarning kuchli beshtaligidan Toshkent (100 balli tizimda reyting bali 79,1), Urganch (76,0), Buxoro (75,4), Samarqand (70,6) va Navoiy (68,1) shaharlari o'rin egalladi. Ro'yxatning eng quyi beshtaligidan Bekobod (35,3), Xonobod (35,3), Yangiyer (33,5), Ohangaron (32,9) hamda Quvasoy (26,4) shaharlari joy oldi.

Reyting bo'yicha yashash qulay bo'lgan shaharlar o'ntaligidagi shaharlarning barchasi viloyat markazlaridir. Reyting pog'onalari bo'yicha ulardan keyingi o'rinlarni Qo'qon (13-o'rin), Xiva (14-o'rin) va Chirchiq (16-o'rin) kabi shaharlar egalladi.

Yo'nalishlar bo'yicha yetakchi shaharlar:

Ta'lim hamda tibbiyot: Buxoro, Guliston va Urganch.

Infratuzilma: Urganch, Navoiy va Toshkent. Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik: Toshkent, Urganch va Guliston.

Madaniyat va atrof-muhit: Toshkent, Buxoro va Samarqand.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, reytingni amaliyotga joriy etish natijasida respublika shaharlarining umumiy holatini bir necha yo'nalishlar bo'yicha doimiy monitoring qilib borish imkoni yaratiladi. Shuningdek, reytingni takomillashtirish doirasida har bir yo'nalish bo'yicha mavjud muammoli sohalar aniqlanib, ularni bartaraf etish hamda kelgusidagi iqtisodiy rivojlanishga to'siq bo'luvchi omillarni kamaytirish mumkin.

Shaharlarning yashash uchun qulayligi reytingini tuzishda foydalanilgan ko'rsatkichlar

Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik	Sog'liqni saqlash	Madaniyat va atrof-muhit	Ta'lim	Infratuzilma
Migratsiya oqimining aholi soniga nisbati	Har 1000 nafar aholiga to'g'ri keluvchi koykalar soni	Jon boshiga to'g'ri keluvchi ifloslantiruvchi moddalar	Maktabgacha ta'lim qamrovi darajasi	Markazlashgan ichimlik suvi bilan ta'minlanganlik darajasi
Tuzilgan nikohlar va ajrimlar nisbati	Har 1000 nafar aholiga to'g'ri keluvchi tibbiyot xodimlari soni	Mehmonxonalardagi o'rinlar soni	Ta'lim muassalarida o'qituvchiga to'g'ri keluvchi o'quvchi (talabalar) soni	Tabiiy gaz ta'minoti bilan ta'minlanganlik darajasi
Har ming aholiga to'g'ri keluvchi tadbirkorlar soni	1 yoshgacha bolalar o'limi (har 1000 nafar tirik tug'ilgan bolaga nisbatan)	Dam olish maskanlari, sanatoriy va sihatgohlar sig'imi	Nodavlat umumiy o'rta ta'limdan foydalanish imkoniyatlari	Har 10 000 nafar aholiga to'g'ri keluvchi ovqatlanish va savdo-sotiq obyektlari soni
Aholi jon boshiga to'g'ri keluvchi xizmatlar va chakan savdo aylanmasi		Xizmat ko'rsatuvchi turoperatorlar soni	OTM ga kirishda abituriyentlarning o'rtacha to'plagan ballari	Temiryo'l transportidan foydalanish imkoniyati
		Teatrlar va kinoteatrlar soni		Havo transportidan foydalanish imkoniyati
		Arxitektura yodgorliklari va diqqatga sazovor joylar soni		

O'ZBEKISTON SHAHARLARINING YASHASH UCHUN QULAYLIK REYTINGI

Reyting o'rni 30 1

Umumiy reyting	Shaharlar	Ta'lim bo'yicha reyting	Sog'liqni saqlash bo'yicha reyting	Infratuzilma bo'yicha reyting	Ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlik bo'yicha reyting	Madaniyat va atrof-muhit bo'yicha reyting
1	Toshkent	4	12	3	1	1
2	Urganch	3	1	1	2	12
3	Buxoro	1	3	5	10	2
4	Samarqand	6	6	4	12	3
5	Navoiy	9	4	2	4	11
6	Guliston	2	2	6	3	16
7	Namangan	7	7	13	14	5
8	Farg'ona	5	5	7	16	9
9	Andijon	19	8	18	13	4
10	Qarshi	10	9	14	8	6
11	Termiz	16	11	11	6	7
12	Jizzax	8	10	12	7	17
13	Qo'qon	17	16	15	20	8
14	Xiva	12	30	19	17	10
15	Nukus	13	26	10	26	14
16	Chirchiq	14	22	8	30	18
17	Kogon	11	24	9	18	22
18	Yangiyo'l	22	14	16	11	23
19	Marg'ilon	26	28	20	21	15
20	Shahrisabz	18	21	29	28	13
21	Kattaqo'rg'on	24	20	17	23	21
22	Olmaliq	25	17	22	15	26
23	Zarafshon	30	23	26	9	24
24	Nurafshon	23	18	28	5	28
25	Angren	20	25	23	22	20
26	Bekobod	15	19	25	24	27
27	Xonobod	29	27	24	29	19
28	Yangiyer	28	13	27	27	25
29	Ohangaron	27	15	21	19	30
30	Quvasoy	21	29	30	25	29

Rivojlangan mamlakatlarda veterinariya xizmatlari «iste'molchi to'laydi» qoidasi bo'yicha xususiylashtiriladi. Rivojlanayotgan mamlakatlar ham asta-sekin asosan davlat tasarrufidagi veterinariya xizmatlaridan voz kechib, ularni markazlashtirmaslik va xususiylashtirishga o'tmoqda.

Yangi Zelandiya veterinariya faoliyatini «e'tirozsiz» va «e'tirozli» qismlarga ajratadi. Bunda hukumat tartibga solish va ba'zi xizmatlar ko'rsatilishini ta'minlaydi, klinik va profilaktik veterinariya xizmatlari esa xususiylashtiriladi. Bundan tashqari, mamlakatning xususiylashtirilgan veterinariya shifokorlari soni kam bo'lgan hududlarida chorvadorlarning o'zlari para-veterinarning bir qator vazifalarini bajaradi.

Kenya veterinariya uyushmasi xususiylashtirilgan klinikalarni ochish uchun kreditlar ajratdi. Garchi birinchi bosqich muvaffaqiyatli o'tgan bo'lsada, ikkinchi bosqichda kreditlarni qaytarish bilan bog'liq muammo yuzaga keldi. Bundan tashqari, para-veterinarlarga mototsikl sotib olish uchun kreditlashning maxsus sxemasi taklif qilindi.

O'zbekistonda chorvachilikda mahsuldorlikni oshirish uchun respublikada mavjud chorva mollarining sifatini yaxshilash zarur. Bunga erishish yo'llaridan biri veterinariya xizmatini rivojlantirishdir.

2017-2022 yillarda respublikada ko'rsatilgan veterinariya xizmatlari hajmi 2,9 barobar, jumladan, davlat veterinariya xizmati tomonidan

ko'rsatilgan xizmatlar hajmi 1,7 barobar, xususiylashtirilgan veterinariya shifokorlari tomonidan ko'rsatilgan xizmatlar hajmi 5,5 barobar oshdi.

Respublika bo'yicha ko'rsatilgan veterinariya xizmatlarining umumiy hajmida xususiylashtirilgan veterinariya shifokorlari tomonidan ko'rsatilgan xizmatlar ulushi 2017-yildagi 28,9 foizdan 2022-yilda 56,3 foizgacha oshdi.

Veterinariya xizmatlarini xususiylashtirish jarayonini faollashtirish bo'yicha tavsiyalar:

- veterinariya xizmatlari auditini o'tkazish va xususiylashtirilgan sektor javobgarligi ostiga o'tkazilishi yoki DXSh tamoyili bo'yicha amalga oshirilishi mumkin bo'lgan xizmatlarni aniqlash;
- veterinariya xodimlarini tayyorlashni yaxshilash, asosiy e'tiborni amaliyotga ko'proq vaqt ajratishga qaratish;
- qishloq joylarda mayda chorvadorlar va ish bilan band bo'lmagan yoshlar uchun para-veterinariya xizmati ko'rsatish bo'yicha o'quv kurslari va treninglar o'tkazish orqali para-veterinariya mutaxassislarini tayyorlash;
- veterinariya qonunchiligini qayta ko'rib chiqish va uni veterinariya va fitosanitariya choralari bo'yicha JST talablari va tamoyillariga moslashtirish maqsadga muvofiq.

Britaniyaning Collins ingliz tili lug'ati «AI»ni 2023-yilning so'zi sifatida tan oldi. AI - «sun'iy intellekt» ning qisqartirilgan nomi (inson miyasi funksiyalarini kompyuter yordamida simulyatsiya qilish).

Fintexdagi sun'iy intellekt bozori hajmi 2023-yilda 42,8 milliard dollarga teng bo'ladi, deb baholanmoqda. Ushbu ko'rsatkich 2028-yilga borib, 49,4 milliard dollarga, 2031-yilga borib esa 61,3 milliard dollarga yetishi kutilmoqda.

Sun'iy intellektdan foydalanish bo'yicha dunyodagi bugungi jarayon:

- mijozlar to'g'risida katta hajmdagi ma'lumotlarini qayta ishlash;
- veb va mobil ilovalarda, mijozlarning real vaqt tartibida xatti-harakatlarga oid ma'lumotlar asosidagi mahsulotlarga moyilligini oldindan bilish;
- chat-botlarda, bazaviy xizmatlarni avtomatlashgan tizim orqali ko'rsatish.

O'zbekistonda sun'iy intellekt texnologiyalarini joriy etish bo'yicha dastur va tajriba loyihalari ro'yxati qabul qilingan. Unda quyidagilarga alohida e'tibbor qaratilgan:

- bank sohasida tijorat banklari faoliyatini monitoring qilish samaradorligini oshirish;
- moliyaviy sohada byudjet xarajatlari, nafaqalar, ijtimoiy va sug'urta to'lovlari, shuningdek, boshqa to'lovlar samaradorligini tahlil qilish;
- soliq sohasida soliq tushumlarini tahlil qilish;
- elektron hukumat sohasida hukumat va moliyaviy xizmatlar ko'rsatishda foydalanuvchilarni masofaviy biometrik identifikatsiya qilish va boshqalar.

Sun'iy intellektdan foydalangan holda raqamli xizmatlarning yangi turlarini rivojlantirish imkoniyatlari:

1 Mahalliy tilda mijozlarni qo'llab-quvvatlash.

Mijozlarga samarali yordam ko'rsatish uchun sun'iy intellekt tomonidan boshqariladigan chat-botlar va virtual yordamchilar o'zbek tiliga o'tkazilishi mumkin.

2 Kredit ajratishda katta ma'lumotlarni (BigData) tahlil qilish.

Sun'iy intellekt kichik va o'rtacha kattalikdagi korxonalarining kreditga layoqatligini baholash va kredit bo'yicha qarorlarni qabul qilishda yordam berish uchun keng ko'lamlı ma'lumotlarni tahlil qilishi mumkin.

3 Sun'iy intellekt fermerlarga moslashtirilgan moliyaviy mahsulotlarni taqdim etishda yordam beradi. Masalan, ekinlar hosildorligini baholash va sug'urta yoki kredit mahsulotlarini taqdim etishda sun'iy yo'ldosh tasvirlari va ob-havo ma'lumotlaridan foydalanish mumkin.

4 Normativ muvofiqlik. Sun'iy intellekt muvofiqlik vazifalarini avtomatlashtirishda yordam beradi va moliyaviy institutlar tartibga solish talablariga muvofiqligini ta'minlaydi.

5 Moliyaviy sektorning boshqa yo'nalishlari (sug'urta, nafaqa jamg'armalari, qimmatli qog'ozlar bozori va boshqalar) da sun'iy intellektdan foydalanish samaradorlikni oshiradi va yuzaga kelishi mumkin bo'lgan risklarni (risklarni boshqarish) kamaytiradi.

Tadqiqotni o'tkazish jarayonida www.go4worldbusiness.com veb sahifasi hamda Statistika agentligi ma'lumotlaridan foylanildi. O'zbekiston eksport qilishda nisbiy ustunlikka ega bo'lgan tovarlarni aniqlash uchun RCA (revealed comparative advantage – aniqlangan qiyosiy ustunlik) indeksi hisoblanib, 15 xil mahsulot turi tanlab olindi va ularga talab yuqori bo'lgan mamlakatlar aniqlandi.

Shunday qilib, 2023-yilning III choragida Quvayt, Yaponiya, Tailand, Hindiston, Kanada, Saudiya Arabistoni, Fransiya, Buyuk Britaniya, Italiya, Germaniya kabi mamlakatlarda meva-sabzavotlar, ulardan tayyorlangan turli xil qiyom va sharbatlarga talab yuqori bo'lgan. Ushbu mahsulotlarni eksport qilish bo'yicha Surxondaryo, Xorazm, Qashqadaryo, Samarqand, Namangan viloyatlari hamda Qoraqalpog'iston Respublikasi yaxshi imkoniyatga ega.

Malayziya, Filippin, Niderlandiya, Germaniya, BAA, Norvegiya, Portugaliya, Shvetsiya kabi mamlakatlarda esa un va kraxmal hamda tamaki mahsulotlariga talab yuqori ekanligi aniqlandi. RCA indeksi ushbu mahsulotlarni eksport qilishda Buxoro, Farg'ona, Toshkent viloyatlari va Toshkent shahri tadbirkorlari nisbiy ustunlikka ega ekanligini ko'rsatdi.

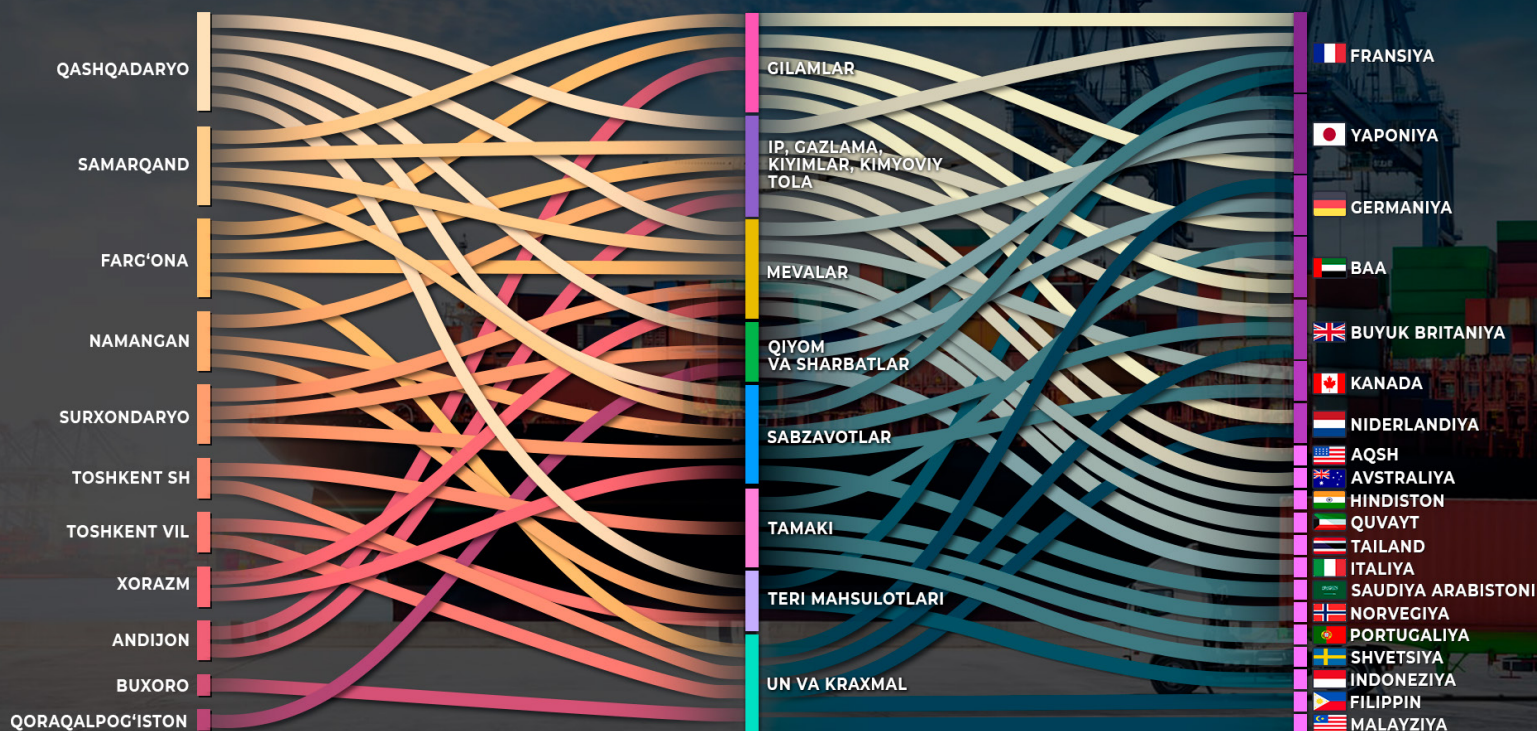
BAA, Fransiya, Buyuk Britaniya, AQSh, Avstraliya, Yaponiya, Niderlandiya, Germaniya, Indoneziya davlatlarda ip-gazlama, kiyimlar, kimyoviy tola, gilam va charm mahsulotlariga talab yuqori. Ushbu tovarlarni eksport qilishda Qashqadaryo, Namangan, Samarqand, Farg'ona, Andijon, Toshkent viloyatlaridagi tadbirkorlar nisbiy ustunlikka ega va ularda mazkur bozorlarga chiqish imkoniyati mavjud.

O'zbekiston turli xil o'g'itlar va kimyoviy mahsulotlar ishlab chiqarishda ham nisbiy ustunlikka ega bo'lib, ushbu mahsulotlarga asosan Yaponiya, BAA, Germaniya, Belgiya, AQSh, Buyuk Britaniya, Kanada, Avstraliya davlatlarida talab yuqori. Bu mahsulotlarni esa Navoiy, Farg'ona viloyatlari hamda Toshkent shahri tadbirkorlari nisbatan pastroq muqobil xarajatlar evaziga eksport qilishi mumkin.

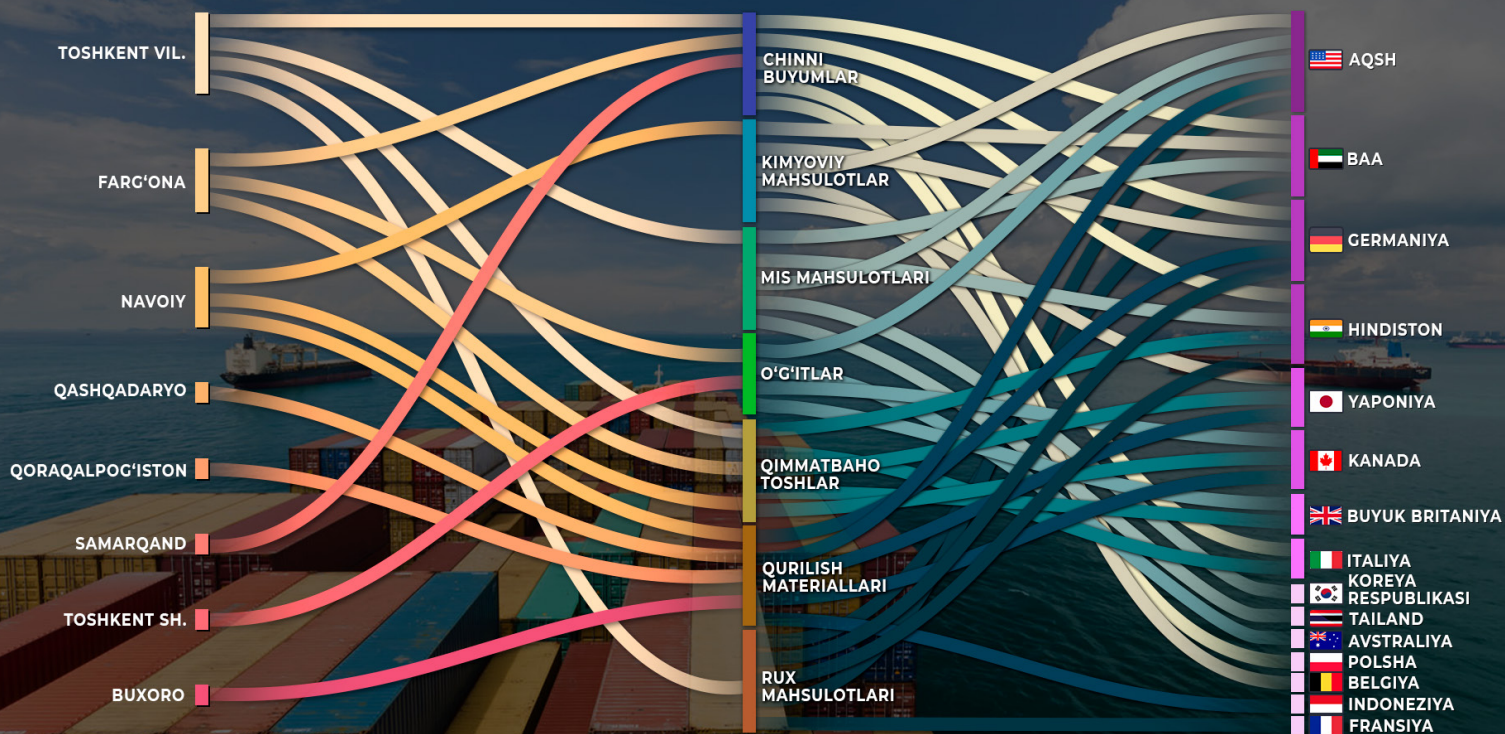
Indoneziya, Yaponiya, Germaniya, Kanada, Hindiston, BAA, Italiya, Polsha mamlakatlaridagi ko'pgina buyurtmachilarga qurilish materiallari va chinni buyumlar zarur ekanligi tahlillar yordamida aniqlandi. Hududiy RCA indeksiga ko'ra, ushbu mahsulotlarni eksport qilish Qoraqalpog'iston Respublikasi, Qashqadaryo, Buxoro, Navoiy, Samarqand, Farg'ona va Toshkent viloyatlarida faoliyat olib boruvchi tadbirkorlarga tavsiya etiladi.

Shuningdek, O'zbekiston qimmatbaho toshlar, mis mahsulotlari, rux mahsulotlari ishlab chiqarishda ham nisbiy ustunlikka ega bo'lib, ushbu mahsulotlarga asosan Yaponiya, Hindiston, Italiya, Buyuk Britaniya, Kanada, Tailand, BAA, Koreya Respublikasi, AQSh, Fransiya, Germaniya davlatlaridan talab bo'lmoqda. Potensial eksport qiluvchilar esa Navoiy, Farg'ona va Toshkent viloyatlari tadbirkorlari ekanligi aniqlandi.

O'ZBEKISTON HUDUDLARI UCHUN POTENSIAL EKSPORT BOZORLARI (1)

O'ZBEKISTON HUDUDLARI UCHUN POTENSIAL EKSPORT BOZORLARI (2)

Ilmiy tadqiqot va innovatsiyalar samaradorlikning uzoq muddatli o'sishini rag'batlantiruvchi omillar hisoblanganligi bois iqtisodiy rivojlanish garovidir.

O'zbekistonda ilm-fanni rivojlantirish maqsadida «O'zbekiston - 2030» strategiyasida quyidagi vazifalar qo'yilgan:

oliy ta'lim muassasalarida ilmiy tadqiqotlarning natijadorligini oshirish va ilmiy salohiyatni 70 foizga yetkazish;

har million kishiga to'g'ri keladigan tadqiqotchilar sonini 2 ming nafarga yetkazish.

Bu mamlakatning ilmiy salohiyatini kuchaytiradi, davlatning uzoq muddatli iqtisodiy o'sishi va milliy xavfsizligiga zamin hozirlaydi.

Faqatgina mamlakatda vijdonli akademik/ ilmiy muhit shakllantirilgan taqdirdagina yaxshi natija va samaraga erishish mumkin. Bu ayniqsa, natijaga tezda erishishga intilish kuchli bo'lgan, raqobat o'sib borayotgan, ma'lumotlarni Internetdan osongina olish imkoniyati va moliyaviy rag'bat mavjud bo'lgan bugungi sharoitda yanada muhim.

Akademik muhitdagi odamlar masalani osongina hal etish ilinjida gostrayting va plagiatdan tobora ko'proq foydalanmoqda.

Gostrayterlik («ghostwriting») - bu kelajakda o'zini muallif sifatida ko'rsatadigan boshqa kishi uchun (shu jumladan to'lov evaziga) yozish. Plagiat - bu asl manbani ko'rsatmasdan boshqa bironing materialidan ruxsatsiz foydalanish va nusxalash.

Insosiz akademik muhit yoxud gostrayterlikning 3 shaklini keltirish mumkin:

1. Buyurtma berish/o'zganing ishini o'zinikidek taqdim etish.
2. Boshqa kishi uchun ilmiy ish yozish/ tayyorlash.
3. Sun'iy idrokdan foydalanish - ongli ravishdagi qalloblik va akademik qoidabuzarlik.

Gostrayterlik ilk marotaba 1960-yillarda tilga olingan. Yillar davomida gostrayting xizmatini ko'rsatish sohasidagi firibgarlikning ko'lami va murakkabligi o'sib bormoqda. Misol tariqasida, yaqinda «The Chronicle of Higher Education» jurnalida «Ed Dante» tajribasi tavsiflangan.

U so'nggi bir yilda 5 000 sahifaga teng ilmiy tadqiqot ishlarini buyurtma asosida yozganligi, jumladan, 50 sahifadan kam bo'lmagan jami 12 ta diplom ishi (doktorantlar va magistrantlar uchun) tayyorlaganligini tan olgan.

Gostrayterlik uchun Internet va sun'iy idrok imkoniyatlaridan tobora keng foydalanilmoqda. Eng mashhur misollardan biri bu talabalar tomonidan «MyMaster» platformasidan foydalanish bilan bog'liq xalqaro shov-shuvdir. Ushbu talabalar o'qishdan chetlashtirilgan va mazkur platforma endilikda ishlamasada, bu kabi boshqa ko'plab saytlar «MyMaster»ga o'xshash noqonuniy xizmatlarni taklif qilishda davom etmoqda.

Akademik vijdotsizlikka qarshi kurash ham kuchayib borayapti va muvaffaqiyatga qozonayapti. Ross va boshqalarning (2008) takidlashicha, tadqiqotchilar tomonidan 2008-yilda ilmiy ishlarni buyurtmaga yozish bo'yicha jinoiy ishlar qo'zg'atilgan hamda hozir plagiatni aniqlash vositalari takomillashmoqda.

Plagiatning har qanday shakli akademik tizimga putur yetkazsada, gostrayterlik o'ta xatarli: intellektual mulk va adabiy o'g'irlik to'g'risidagi qonunlarni buzishdan tashqari, buyurtmaga yozdirish boshqa bironing shaxsini o'ziga singdiradi va bu firibgarlikka tengdir.

Dunyo bo'ylab tobora ko'proq kishilar bu kabi aldovni tan olayotgani o'ta tashvishlanarli. Tahlillarga ko'ra, bugungi kunda har oltinchi talaba ushbu xizmatdan foydalanadi.

Universitet talabalari bilan muhokamalar shuni ko'rsatadiki, vijdotsizlikka qarshi kurashda asosiy e'tibor o'qituvchilar va talabalar mentalitetini tarbiyalash va o'zgartirish kabi profilaktika choralariga qaratilishi kerak.

O'zbekistonda yuqoridagi muammoning oldini olishga qaratilgan bir qator qonun hujjatlari qabul qilingan.

Shuningdek, mualliflik huquqi va intellektual mulk sohasidagi qonunchilikni optimallashtirishda bironing ishidan o'z ishi sifatida foydalanish hamda boshqa kishi uchun ilmiy ish yozishga nisbatan javobgarlikni kuchaytirish muhim. ■

Yanvar-sentyabr oylarida sanoat ishlab chiqarishi 5,7 foizga oshdi. Tahlil qilinayotgan davr boshida sanoat faoliyatining deyarli barcha asosiy sohalari pasayishni yengib, ijobiy o'sish sur'atlariga erishdi.

Sanoat ishlab chiqarishi hajmining qisqa vaqt ichida tiklanishi zamirida korxonalarining o'z vaqtida turli xil imtiyozlar va investitsiyalar hisobiga qo'llab-quvvatlanishi kabi omillar yotadi.

Sanoatni rivojlantirish uchun yo'naltirilayotgan investitsiyalar hajmi 113,2 trillion so'mgacha oshdi. Bu esa iqtisodiyotga kiritilayotgan jami investitsiyalarning salkam yarmi (49,9 foiz) demakdir. Bu o'tgan yilning shu davridagiga nisbatan 6,2 foiz punktiga yuqori.

Shu jumladan, tog'-kon sektoriga kiritilgan investitsiyalar ulushi 9,9 foizga (+3,9 f.p.), ishlab chiqarish sanoatiga kiritilgan investitsiyalar ulushi 28,9 foizga (+0,5 f.p.), energiya ta'minoti sohasiga kiritilgan investitsiyalar ulushi 7,9 foizga (+1,1 f.p.) oshgan.

Tarmoqlarni tartibga solish va manzilli qo'llab-quvvatlashning bevosita va bilvosita dastaklaridan foydalanish quyidagi natijalarga erishish imkonini berdi:

tog'-kon sanoatida ishlab chiqarish hajmini barqarorlashtirish (100,4 foiz);
energiya ta'minotida o'sish sur'atini saqlab qolish (108,9 foiz);
qayta ishlash sanoatida mahsulot ishlab chiqarish sur'atini oshirish (106,4 foiz);

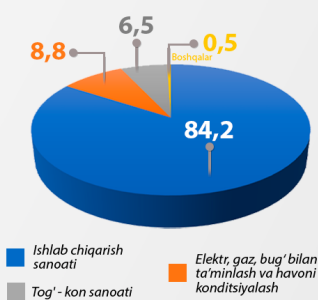
Daromad olishda o'sish sur'atini ta'minlagan tarmoqlar tahlilidan kelib chiqqan holda o'tkazilgan reyting baholash natijalari sanoat faoliyatidagi eng serdaromad 5 ta sohani aniqlash imkonini berdi. Soliqlar to'lanishidan oldingi Respublika daromadlari tarkibida ushbu tarmoqlar ulushi oshgani kuzatildi:

- avtotransport vositalari, treylerlar va yarim tirkamalarni ishlab chiqarish (+2,13 f.p.);
- ichimliklarni ishlab chiqarish (+2,1 f.p.);
- metall rudasini qazib olish (+1,5 f.p.);
- qurilish materiallarini ishlab chiqarish (+0,7 f.p.);
- kiyim-kechak ishlab chiqarish (+0,3 f.p.).

2023-yilning 9 oyi uchun sanoat faoliyatining asosiy ko'rsatkichlari dinamikasi

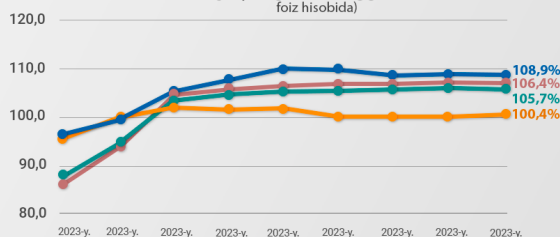
SANOAT TARMOG'INING TARKIBI

(umumiy hajmiga nisbatan foiz hisobida)

SANOAT TARMOQLARIDAGI O'ZGARISH

(o'tgan yilning shu davridagiga nisbatan foiz hisobida)

SANOAT FAOLIYATIDAGI SERDAROMAD SOHALAR BESHTALIGI

(foйда o'sishining ijobiy sur'atlariga ega bo'lgan tarmoqlarni o'rganishdan kelib chiqqan holda)

- 1 Avtotransport vositalari, treylerlar va yarim tirkamalar ishlab chiqarish **+2,13 f.p.**
- 2 Ichimliklarni ishlab chiqarish **+2,1 f.p.**
- 3 Metall rudasini qazib olish **+1,5 f.p.**
- 4 Sanoat qurilish materiallarini ishlab chiqarish **+0,7 f.p.**
- 5 Kiyim-kechak ishlab chiqarish **+0,3 f.p.**

SANOATGA KIRITILAYOTGAN INVESTITSIYALAR

(asosiy kapitalga investitsiyalarning umumiy hajmiga nisbatan foiz hisobida)

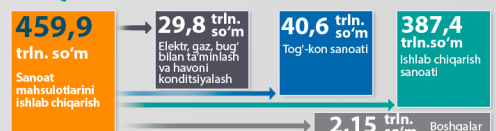
- 49,9% Sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish **+6,2 f.p.**
- 9,9% Tog'-kon sanoati **+3,9 f.p.**
- 28,9% Ishlab chiqarish sanoati **+0,5 f.p.**
- 7,9% Elektr, gaz, bug' bilan ta'minlash va havoni konditsiyalash **+1,1 f.p.**
- 3,2% Boshqalar **+0,7 f.p.**

SANOATNI TARTIBGA SOLISH BO'YICHA ENG MUHIM YANGILIKLAR

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 21.07.2023 yildagi 111-sonli Farmoniga binoan:

- 01 Investitsiya loyihalarini moliyalashtirish va mahalliy sanoatni rivojlantirish uchun yangi "Sanoatni rivojlantirish jamg'armasi"ni tasdiqlash;
- 02 Sanoat va tashqi bozorlarni tahlil qilish markazini tashkil etish;
- 03 O'zbekiston elektron milliy sanoat portalini tashkil etish;
- 04 Yevropa Ittifoqining «GSP+» tizimi doirasida imtiyozga ega bo'lgan mahalliy mahsulotlarning Yevropa bozorlariga eksportini kengaytirishga oid xalqaro standart tizimlarini ishlab chiqarish jarayoniga joriy etish bo'yicha chora-tadbirlar belgilangan.

IQTISODIY FAOLIYAT TURIGA KO'RA ISHLAB CHIQRISH HAJMI

Monitoring natijalari 7 xil mahsulot bo'yicha minimal narxlar o'tgan oydagiga nisbatan pasayganligini ko'rsatdi*. Shunday qilib, qizil sabzining narxi 42,1 foiz, limonning narxi 39,0 foiz, oq karamning narxi 16,7 foiz, sutning narxi 14,9 foiz, bananning narxi 12,3 foiz, kungaboqar yog'ining narxi 9,7 foiz, kartoshkaning narxi 6,4 foiz pasaygan.

9 nomdagi mahsulotning eng past narxlari o'zgarishsiz qolgan. Ularning orasida guruch, bug'doy uni, shakar va boshqalar bor.

5 nomdagi mahsulot narxlarini oshgan. Xususan, bodring va pomidor qimmatlashgan. Bu esa mavsumiy omil bilan bog'liq. Shuni ta'kidlash kerakki, xuddi shunday dinamika o'tgan yili ham kuzatilgan, bu esa ushbu hodisaning takrorlanishi va uning bozor tendentsiyalariga ta'siridan dalolat beradi.

*tahlil 12-oktyabr va 9-noyabr kunlari otkazilgan monitoring ma'lumotlari asosida qilindi.

2022-yilda O'zbekistonga sitrus mevalar, keshyu yong'og'i va xurmo importi 2018-yildagiga qaraganda sezilarli darajada oshgan. Bunga bir qancha omillar sabab bo'lgan.

Respublika iqtisodiyotining barqaror o'sishi va aholi sonining ortishi. 2018-2022 yillarda yalpi ichki mahsulotning o'rtacha o'sish sur'ati 5,3 foizni, aholi sonining o'sish sur'ati esa 1,9 foizni tashkil etdi.

Qulay makroiqtisodiy sharoit. YalMning aholi jon boshiga ulushi 2018-yildagi 1604 AQSh dollaridan 2022-yilda 2255 AQSh dollariga ko'tarildi. Bu ham 2018-2022 yillarda aholi real umumiy daromadlarining 32,1 foiz oshishiga zamin yaratdi.

Import bojxona to'lovlarini nolga tushirish. Jumladan, 2021-yilning oktyabr oyidan boshlab O'zbekistonda sitrus mevalarni olib kirishda nol bojxona stavkasi tartibi joriy qilindi va bu muddat bir necha bor uzaytirildi. Ayni chog'da nolga teng stavka 2024-yilning 1-yanvarigacha amal qiladi.

Oziq-ovqat chakana savdosini rivojlantirish. Marketing tadqiqotlariga ko'ra, 2015–2021 yillarda respublikaning zamonaviy chakana savdo bozori yiliga o'rtacha 17 foizga o'sgan.

Savdo hajmining 58 foizdan ortig'i chakana oziq-ovqat savdosining ulushiga to'g'ri kelgan. 2026-yilga borib, O'zbekiston bozoridagi zamonaviy chakana savdoning ulushi deyarli ikki barobar oshishi mumkin.

2022-yilda sitrus mevalar va yong'oqlar importi hajmi 2018-yildagiga nisbatan quyidagicha oshgan:

- keshyu yong'og'i - 8,2 barobar;
- xurmo - 7,6 barobar;
- mandarin - 6,6 barobar;
- kivi - 4,7 barobar;
- apelsin - 3,9 barobar.

Sitrus mevalar salomatlik uchun ko'plab foydali xususiyatlarga ega. Jumladan, ularning tarkibida S vitamini, shuningdek, yurak - qon-tomir tizimiga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan va surunkali yurak va qon-tomir kasalliklarining rivojlanishiga to'sqinlik qiluvchi flavonoidlar katta miqdorda mavjud.

Keshyu yong'og'i mis va magniyya boy bo'lib, suyak mustahkamligini oshiradi.

Xurmo tarkibida ko'p miqdorda polifenollar (antioksidantning bir turi) mavjud bo'lib, ular tanani saratonning ayrim turlaridan, shuningdek, diabet va yurak - qon-tomir kasalliklaridan himoya qiladi.

2018–2022 yillarda O'zbekistonga kivi importi

tonna

Manba: UN COMTRADE, TRADEMAP ma'lumotlari

2023-yilning oktyabr oyida poytaxtda barcha turdagi xonadonlar uchun taklif etilayotgan ijara narxlari o'tgan yilning mos davridagiga nisbatan arzonlashgan.

1. O'rtacha ta'mirlangan xonadonlar uchun ijara narxlari 6-14 foizgacha pasaygan.

Bir xonali xonadon uchun o'rtacha ijara narxi 370 dollardan 348 dollarga (-5.9 foizga) tushgan bo'lsa, ikki xonali xonadonlar uchun 474 dollardan 437 dollarga (-7.8 foiz), uch xonali xonadonlar uchun 611 dollardan 526 dollarga (-13.9 foiz), to'rt xonali xonadonlar uchun 729 dollardan 633 dollarga (-13.2 foiz) arzonlashgan.

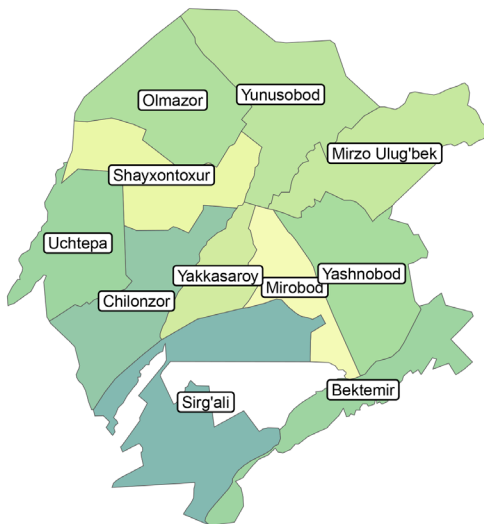
2. To'liq ta'mirlangan xonadonlar uchun taklif etilayotgan ijara narxlari 6-16 foizgacha arzonlashgan.

Xususan, ushbu turdagi bir xonali xonadon uchun o'rtacha ijara narxi 557 dollardan 508 dollarga (-8.8 foizga), ikki xonali xonadonlar 695 dollardan 651 dollarga (-6.3 foiz), uch xonali xonadonlar 867 dollardan 790 dollarga (-8.9 foiz), to'rt xonali xonadonlar 1102 dollardan 930 dollarga (-15.6 foiz) tushgan.

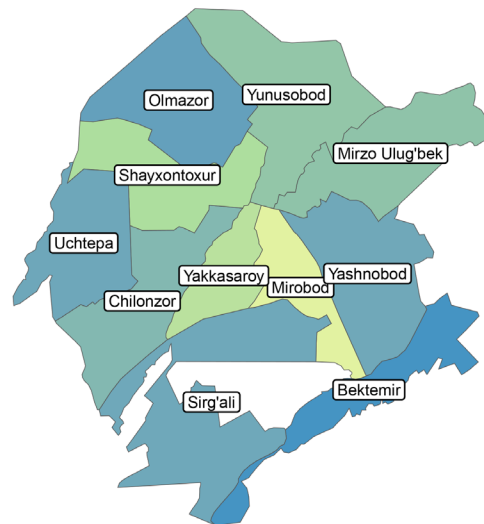
2022-yilda Toshkent shahriga relokantlar oqimining ko'payishi hamda yangi o'quv yili boshlanishi bilan talabalar tomonidan ijaraga bo'lgan talabning oshishi natijasida o'tgan yilning sentyabr-oktyabr oylarida ijara narxlari sezilarli darajada oshib ketgan edi.

Ijara narxlari to'g'risidagi ma'lumotlar olx.uz platformasidan veb skreping (web scraping) usulida to'plandi.

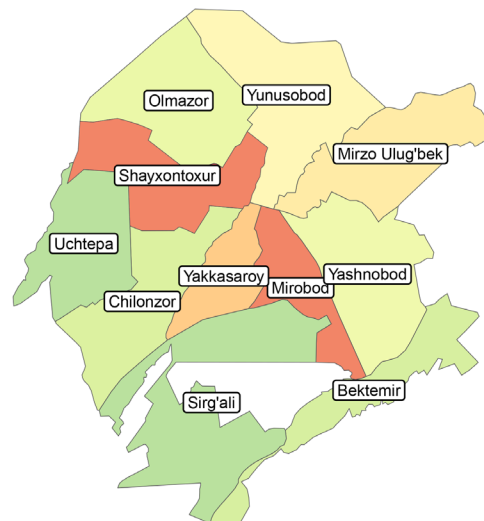
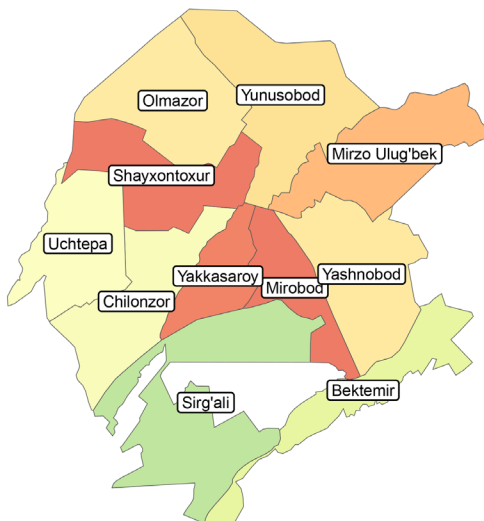
Oktyabr 2022

Oktyabr 2023

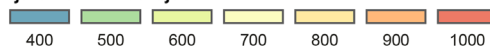

O'rtacha ta'mirlangan

To'liq ta'mirlangan

Ijara narxlari darajasi

Bank tizimida raqobat darajasini aniqlash uchun CR (Konsentratsiya nisbati) va HHI (Xerfindal-Xirshman indeksi) konsentratsiya ko'rsatkichlaridan foydalanildi. Ular raqobat darajasiga ko'ra bozorlarni 3 guruhga ajratadi, ya'ni raqobat darajasi past, o'rtacha va yuqori.

Ma'lumot uchun: CR ko'rsatkichi 70 foizdan 100 foizgacha, HHI 2500 dan 10000 gacha bo'lsa, raqobat darajasi past, CR ko'rsatkichi 45 foizdan 70 foizgacha, HHI 1500 dan 2500 gacha bo'lsa, raqobat darajasi o'rtacha, CR ko'rsatkichi 45 foizdan kichik, HHI esa 1500 dan past bo'lsa, raqobat darajasi yuqori.

Hisob-kitob jarayonida 2023-yilning may-oktyabr oylari oralig'ida O'zbekiston Respublikasi hududida ish olib borgan barcha tijorat banklarining asosiy faoliyat ko'rsatkichlari, jumladan aktivlar, depozitlar va kredit qo'yilmalari hajmidan foydalanildi.

Aktivlar. 2023-yil 1-oktyabr holatiga ko'ra, Respublikamizdagi tijorat banklarining aktivlari hajmi 615,8 trln. so'mni tashkil etdi. Bu 1-may holatiga nisbatan qariyb 8,7 foiz ko'p. Aktivlar bo'yicha hisoblangan HHI indeksi 907 ni tashkil qildi. Bu respublikamiz bank tizimida aktivlar bo'yicha raqobat kuchayib borayotganidan dalolat beradi.

Kreditlar. Iqtisodiy faoliyat subyektlariga taqdim etilgan kreditlarning HHI indeksi 2023-yilning 1-maydan 1-oktyabrigacha bo'lgan davr oralig'ida 1031 dan 985 gacha pasaydi. 1-oktyabr holatiga ko'ra, tijorat banklarining kredit qo'yilmalari hajmi 451,6 trln. so'mga yetdi. Bu 1-may holatiga nisbatan 9,2 foiz punktiga ko'p.

Bu davrda xususiy banklar tomonidan ajratilgan kreditlarning butun bank tizimi jami kreditlar hajmidagi ulushi 18,5 foizdan 28 foizga oshdi. Davlat ulushi mavjud eng yirik 3 ta bankning ulushi esa 46,1 foizdan 44,8 foizgacha kamaydi. Bu ijobiy o'zgarish hisoblanadi. Chunki u bank tizimida ham bozor mexanizmlarining tobora keng tatbiq etilayotganini ko'rsatadi.

Depozitlar. Depozitlar bo'yicha hisoblangan HHI indeksi may-oktyabr oylari oralig'ida 703 birlikdan 669 birlikkacha kamaydi, ya'ni depozitlar bozorida banklar o'rtasida raqobat darajasi oshgan. Bu davrda tijorat banklaridagi depozitlar hajmi sezilarli darajada oshdi va 1-oktyabr holatiga ko'ra 221,3 trillion so'mga yetdi va 1-may holati bilan taqqoslaganda 7 foizga o'sdi. Depozitlar hajmining sezilarli darajada ko'payishi aholining bank tizimiga ishonchi ortib borayotgani bilan birga depozitlar bo'yicha foiz stavkalari jozibadorligi saqlanib qolayotganidan ham dalolat beradi.

Bank tizimida raqobatning yaxshilanishini bank bozoriga kirishga bo'lgan ortiqcha talab va cheklovlarning regulyator tomonidan yumshatilishi va buning natijasida bozorga bir qancha yangi va xorijiy banklarning kirib kelishi, onlayn va mobil bank xizmatlarining ommalashayotganligi va bu xizmatlar asosan xususiy va xorijiy banklar tomonidan ko'rsatilayotganligi bilan izohlash mumkin. ■

HHI (Herfindahl – Hirschman indeksi)

2500 < HHI < 10000 past darajadagi raqobat

1500 < HHI < 2500 o'рта darajadagi raqobat

HHI < 1500 yuqori darajadagi raqobat

O'zbekiston BMTning Barqaror rivojlanish maqsadlariga erishish borasida o'z oldiga qo'ygan vazifalarni mavaffaqiyatli bajarayapti va erishilgan yutuqlar xalqaro hamjamiyat tomonidan e'tirof etilmoqda. 2023-yilda BMT tomonidan e'lon qilingan Barqaror rivojlanish maqsadlarining davlatlararo reytingida (SDG) O'zbekiston o'z reytingini 8 pog'ona oshirib, 166 ta mamlakat orasida 69-o'rinni (2022-yilda 77-o'rin) egallagani ham bu fikrni tasdiqlaydi.

SDG Index hisobotiga ko'ra, O'zbekistonda 16 ta maqsaddan 11 tasi bo'yicha barqaror rivojlanish ko'rsatkichlarining ijobiy o'sishi qayd etilgan. Ulardan biri oziq-ovqat xavfsizligi va ovqatlanishga oid maqsaddir (2-maqsad).

Oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash, to'g'ri ovqatlanish borasida O'zbekistonda salmoqli ishlar amalga oshirildi. Xususan, 8 ta vazifa va 14 ta ko'rsatkichdan iborat 2-maqsad - "Ochlikni tugatish, oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash va ovqatlanishni yaxshilash hamda qishloq xo'jaligining barqaror rivojlanishiga ko'maklashish" bo'yicha erishilgan ba'zi natijalar bunga yaqqol misol bo'la oladi.

O'zbekiston 2019-2022-yillarda oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha Global oziq-ovqat xavfsizligi indeksi - Global Food Security Index (GFSI) reytingiga ko'ra, katta yutuqlarga erishgan 10 ta mamlakat orasida birinchi o'rinni egalladi.

Yer munosabatlari sohasida katta ishlar amalga oshirildi: 400 ming fermerga 100 ming gektar ekin maydoni ajratildi, bu esa qo'shimcha ravishda 1,5 million tonna oziq-ovqat mahsulotlarini yetishtirish imkonini berdi.

Paxta va g'allaga davlat monopoliyasi butunlay bekor qilindi. Agar 2017-yilda O'zbekistonda 2 ta qishloq xo'jaligi klasteri faoliyat yuritgan bo'lsa, 2022-yilda ularning soni 633 taga yetdi. Ayni paytda mamlakatimizda paxta-to'qimachilik bo'yicha 134 ta, g'allachilik bo'yicha 200 ta, meva-sabzavotchilik bo'yicha 249 ta, sholichilik bo'yicha 42 ta, dori-darmon bo'yicha 8 ta klaster samarali faoliyat ko'rsatmoqda.

2017-2022 yillarda g'alla hosildorligi gektariga 43 sentnerdan 50 sentnerga, paxta xomashyosi hosildorligi 23 sentnerdan 34 sentnerga, uzum hosildorligi 124 sentnerdan 132 sentnerga, kartoshka hosildorligi 330 sentnerdan 349 sentnerga, poliz va tarvuz mahsulotlari hosildorligi 345 sentnerdan 359 sentneriga oshdi.

Oxirgi 6 yilda qishloq xo'jaligi sohasiga 8,6 milliard dollar sarmoya kiritildi. Qishloq xo'jaligida mehnat unumdorligi 23 foizga, qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksporti esa 1,9 barobarga o'sdi, ya'ni 2017-yildagi 811 million dollardan 2022-yilda 1,6 milliard dollarga ko'tarildi.

Tahlil davomida IPI (Investment Performance Index - Investitsiyalarni jalb qilish samaradorligi indeksi) indeksidan foydalanildi. Ushbu indeks hududlarga kiritilayotgan investitsiyalar hajmi hududning respublika taraqqiyotiga qo'shayotgan ulushiga qanchalik mos ekanligini ko'rsatadi. IPI indeksi uchun me'yordagi ko'rsatkich 1,00 ga teng va bu hududning barqaror rivojlanishi uchun investitsiyalarni jalb qilish siyosati yaxshi yo'lga qo'yilganini anglatadi.

2023-yilning yanvar-sentyabr oylarida Respublika bo'yicha asosiy kapitalga investitsiyalar hajmi 226,6 trln. so'mga yetgan. Bu o'tgan yilning mos davridagiga qaraganda 11,8 foiz ko'p. Bu davrda to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiya va kreditlar hajmi 16,3 foiz o'sgan va 91,8 trln. so'mga teng bo'lgan.

Shunga qaramasdan, hududlar miqyosida investitsiyalarning taqsimlanishida tafovutlar kuzatilmoqda. Masalan, asosiy kapitalga investitsiyalar bo'yicha Xorazm viloyati va respublika miqyosidagi o'rtacha qiymatlar orasidagi farq joriy yilning yanvar-sentyabr oylarida qariyb 2,7 baravarni, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va kreditlar bo'yicha esa 2,5 baravarni tashkil etdi.

IPI indeksiga ko'ra, asosiy kapitalga investitsiyalar bo'yicha Sirdaryo (2,00) va Buxoro (1,67) viloyatlarida indeks qiymati me'yordagidan ancha yuqori bo'lgan. Bunga investorlar uchun yangi imkoniyatlarning yaratilishi hamda strategik ahamiyatga ega mega

loyihalarning vaqtinchalik ta'sirini sabab sifatida keltirish mumkin. Qashqadaryo (1,00) va Farg'ona (1,00) viloyatlarida me'yordagi ko'rsatkich, aksariyat viloyatlarda esa unga yaqin qiymatlar qayd etilgan.

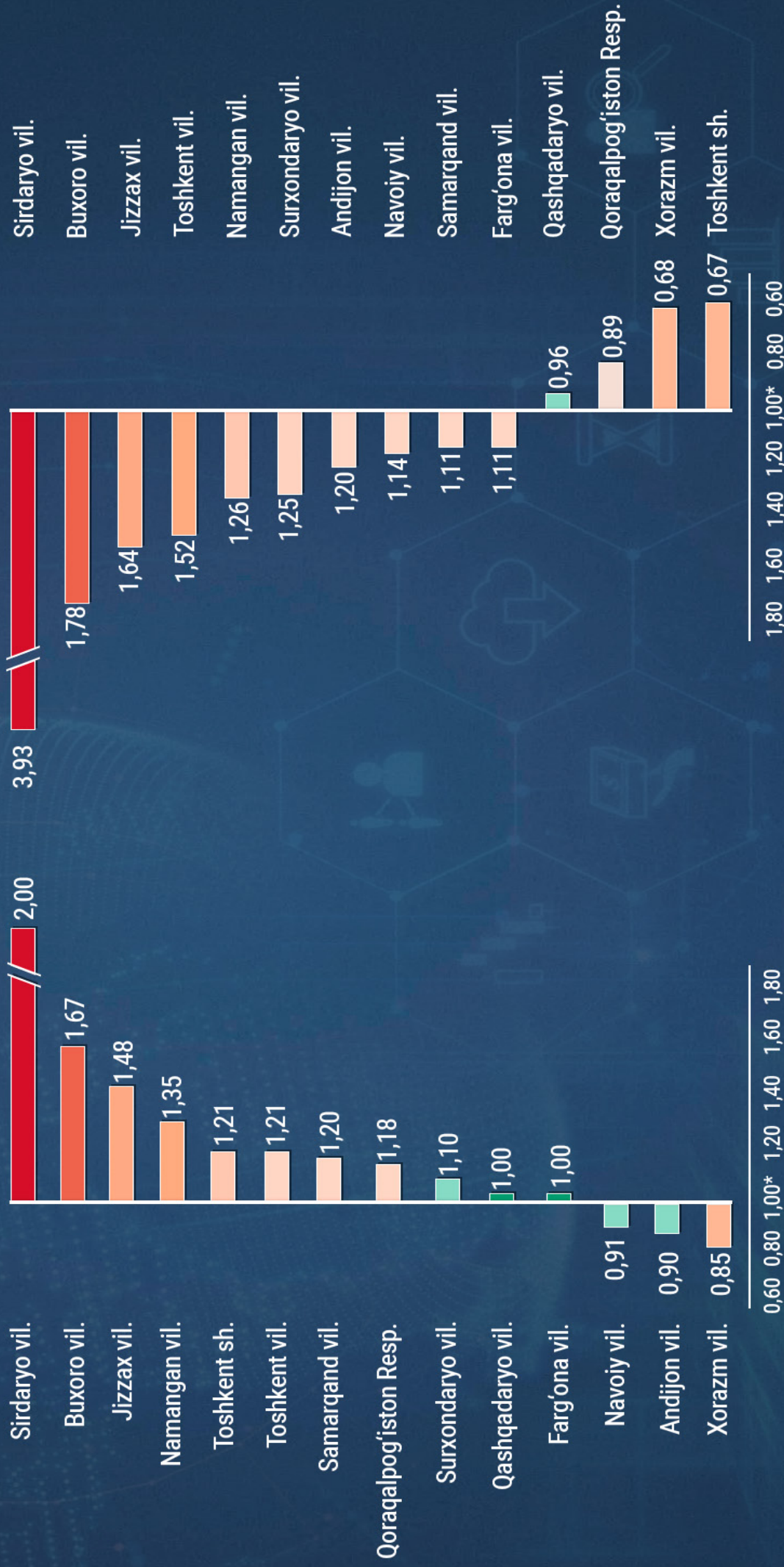
To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va kreditlar bo'yicha Farg'ona (0,96) va Xorazm (0,95) viloyatlarida IPI indeksi me'yordagiga yaqin ko'rsatkichni qayd etgan bo'lsa, Sirdaryo (3,93), Buxoro (1,78), Jizzax(1,64) va Toshkent(1,52) viloyatlarida me'yordagidan yuqori bo'ldi. Bu esa mazkur viloyatlarga kiritilayotgan xorijiy investitsiyalar hajmi yuqori bo'lsada, ulardan yanada samarali foydalanish imkoniyatlari mavjudligini ko'rsatadi.

Toshkent shahri (0,67) va Xorazm viloyati (0,68) da indeks 1 dan ancha past bo'ldi. Bu esa ushbu hududlarga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishga ko'proq e'tibor qaratish lozimligidan dalolat beradi.

Takidlash kerakki, IPI indeksi hududlar miqyosida investitsiyalarning miqdor ko'rsatkichlari asosida tahlil qilingan bo'lib, ularning sifat ko'rsatkichlarini anglatmaydi.

2023-yilning yanvar-sentyabr oylarida hududlar bo'yicha investitsiyalarni jalb qilish samaradorligi indeksi

Asosiy kapitalga investitsiyalar uchun IPI indeksi To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar va kreditlar uchun IPI indeksi

Manba: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari asosida

*IPI indeksi uchun me'yordagi ko'rsatkich 1,00 ga teng va bu hududning barqaror rivojlanishi uchun investitsiyalarni jalb qilish siyosati yaxshi yo'lga qo'yilganini anglatadi.

INSTITUT JAMOASI

